

Παιδί με μαθησιακές δυσκολίες. Πώς να το αντιμετωπίσω;

Γράφει

Η κα Μαμαλάκη Ευαγγελία
Ψυχολόγος

Το άρθρο μου αυτό, δεν έχει σκοπό να προσφέρει κάποιες συνταγές ούτε ακόμη και οδηγίες. Δεν θα μπορούσε άλλωστε να αποβλέπει σε κάτι τέτοιο για ένα ζήτημα όπως αυτό, στο οποίο ο υποκειμενικός παράγοντας υπεισέρχεται σε μεγάλο βαθμό στον τρόπο που το προσεγγίζει κανείς και το χειρίζεται.

Σκοπός του είναι να ανακινήσει συναισθήματα και να προβληματίσει, ώστε ο καθένας από τους αναγνώστες να βρει τις λύσεις που ταιριάζουν στον ίδιο.

Πριν αναφερθώ στον τρόπο προσέγγισης ενός μαθητή με Μαθησιακές Δυσκολίες, θα πρέπει πρώτα απ' όλα να εστιάσω στα **συναισθήματα των γονέων, των εκπαιδευτικών και των μαθητών που έρχονται αντιμέτωποι με το ενδεχόμενο μίας**

Μαθησιακής Δυσκολίας, με σκοπό αρχικά την κατανόηση και στη συνέχεια την καλύτερη, ουσιαστικότερη και ανθρώπινη συνεργασία μεταξύ τους.

Ο εκπαιδευτικός, πριν μιλήσει στο γονέα σχετικά με τους προβληματισμούς του για τη σχολική επίδοση του παιδιού τους και για την ανάγκη παραπομπής του στο ΚΕ.Δ.Δ.Υ για τη διάγνωση των πιθανών Μαθησιακών Δυσκολιών, θα πρέπει να αφουγκραστεί, να

ακούσει τα συναισθήματά τους, δηλαδή το πώς νιώθουν οι γονείς αλλά και το ίδιο το παιδί, σε σχέση με αυτές. Καλό θα ήταν να αποφύγει να βιαστεί να αναφερθεί σε Μαθησιακές Δυσκολίες και χωρίς να το καταλάβει να χρησιμοποιήσει λανθασμένες εκφράσεις που πληγώνουν, θυμώνουν και ενοχοποιούν, καταστρέφοντας μια πολύτιμη συνεργασία μεταξύ των τριών, που θα μπορούσε να ανθίσει!

Είναι βασική προϋπόθεση, προκειμένου να ακουστεί ο εκπαιδευτικός να νιώσει ο γονέας ότι τον συναισθάνεται άρα και τον σέβεται.

Πρώτα απ' όλα, ο εκπαιδευτικός δεν θα πρέπει να βιαστεί να κάνει ο ίδιος διάγνωση ξεφεύγοντας από τα όρια του ρόλου του και βγάζοντας άθελά του όλη την κατάσταση από την αρχή εκτός ορίων. Ας μείνει στη θέση του, ως **ο εκπαιδευτικός που νοιάζεται, ενδιαφέρεται, εκτιμά και αποδέχεται το μαθητή του, που απλά παρατηρεί τις δυσκολίες του και τις περιγράφει.**

Πάνω απ' όλα, είναι σημαντικό να διευκρινίσει ότι παραπέμπει το παιδί σε μια υπηρεσία που σκοπό έχει να τον βοηθήσει, εντοπίζοντας και τη δυσκολία του αλλά και τις δυνατότητές του ώστε να ωφεληθεί και κυρίως να τον απαλλάξει από μια ενδεχόμενη άδικη εικόνα που έχει διαμορφωθεί για αυτόν, ότι δηλαδή, είναι ανάξιος, ότι δεν τα καταφέρνει, ότι υστερεί σε σχέση με τους συνομηλίκους του, ώστε να προστατευτεί η πληγωμένη του αυτοεκτίμηση.

Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να προσπαθήσει να σταθεί δίπλα στο γονέα και ο γονέας να δει αυτό το πλησίασμα με πίστη και εμπιστοσύνη. Ας προσπαθήσει να σταθεί στο γεγονός του **τί μπορεί να σημαίνει για τον ίδιο το γονέα η πιθανή ύπαρξη Μαθησιακών Δυσκολιών στο παιδί του.**

- Είναι ένα γεγονός που τους κάνει να αισθάνονται ότι ακυρώνονται ως γονείς?
- Ότι αποτυγχάνουν?

Γιατί, αν νιώθουν έτσι, θα μεταβιβάσουν το αίσθημα της ακύρωσης και της αποτυχίας στο ίδιο τους το παιδί και σε καμιά περίπτωση δεν θα μπορέσουν να το πείσουν ότι η παραπομπή για διάγνωση και αντιμετώπιση των δυσκολιών του θα είναι προς όφελός του.

Αντίθετα, είναι πιθανότερο να νιώσει ότι στιγματίζεται και ότι μπαίνει στο περιθώριο. Και ας φανταστεί ο καθένας από εμάς αν ήταν στη θέση του, πρώτα πώς θα μπορούσε να σκεφτεί για τον ίδιο του τον εαυτό και τους άλλους και στη συνέχεια και πώς θα μπορούσε να αντιδράσει!

Πιθανόν να νιώθουν ότι επειδή ίσως και να αντιμετωπίζει το παιδί κάποια Μαθησιακή Δυσκολία, αυτό σημαίνει ότι είναι ανίκανο για όλα και πως το μέλλον του καταστρέφεται, δε θα μπορέσει να σπουδάσει, να γίνει ένας σοβαρός επαγγελματίας. Κάπου ίσως να μη μπορεί και να ικανοποιήσει τα κρυφά όνειρα και τις προσδοκίες τους. **Αλίμονο αν μείνουν δέσμιοι των δικών τους προσδοκιών και απαιτήσεων και δεν αποδεχθούν το παιδί τους.** Το λιγότερο που θα μπορούσαν να εισπράξουν οι γονείς αυτοί, είναι ένα συναίσθημα απελπισίας.

Γνωρίζοντας λοιπόν ο εκπαιδευτικός πώς πιθανότατα μπορεί να νιώθει και να σκέφτεται ο γονέας, μπορεί να του μιλήσει **ανοιχτά, με ειλικρίνεια και αμεσότητα κατευθείαν στην ψυχή του,** βοηθώντας τον ουσιαστικά να μην παρεκτραπεί.

Π.χ. «**Σας νιώθω στεναχωρημένο .....**». Κάνετε ένα άνοιγμα επικοινωνίας και αφήστε τον να σας μιλήσει χωρίς να τον κρίνετε η να τον συμβουλευτείτε. Ο γονέας και θα ανακουφιστεί και θα κερδίσετε την εμπιστοσύνη του. Η λύση του προβλήματος θα αναδυθεί τις περισσότερες φάσεις από μόνη της .Ανάμεσα σε ισότιμα μέλη αποφεύγονται εκδηλώσεις θυμού που μπορεί να αναπτυχθούν σε μη ισότιμες σχέσεις.

Απαλλάξτε τον από υπερβολικές σκέψεις. Ξεκαθαρίστε του ότι ειδικοί του χώρου στην Ειδική Αγωγή θα του διευκρινίσουν τι ακριβώς σημαίνει η όποια Μαθησιακή Δυσκολία. Ποια πιθανότατα είναι η δυσκολία του παιδιού αλλά και ποιες είναι οι δυνατότητές του. Στο ΚΕΔΔΥ προσπαθούμε να δώσουμε έμφαση στο ποιο είναι το μαθησιακό προφίλ του μαθητή, να τονίσουμε το ποιος είναι ο δικός του ρυθμός μάθησης και ποια είναι η δίοδος που θα μπορούσε να χρησιμοποιεί για να μαθαίνει.. Αν είναι δηλαδή, οπτικοκινητικός τύπος , ακουστικός τύπος, κ.α.

Έτσι, θα αποφύγουμε να αδικηθεί το παιδί και να ζημιωθεί ως μαθητής, να εισπράξει απόρριψη, να κυριευθεί από συναισθήματα ανεπάρκειας με πολύ πιθανό αποτέλεσμα να οδηγηθεί σε **παραίτηση από το σχολικό πλαίσιο με καταστρεπτικές συνέπειες για τη ζωή** του.(περιθωριοποίηση, παραβατικότητα, συμπεριφορές φυγής, κ.α.) Ο κάθε μαθητής χρειάζεται την αποδοχή και προστασία του σχολικού συστήματος, είναι πολύ σημαντικό γι αυτόν ν' ανήκει στην ομάδα του.

Ας ξεκαθαρίσουμε στους γονείς ότι η ύπαρξη Μαθησιακών Δυσκολιών **δεν είναι το τέλος του κόσμου**. Οι έντονες αντιδράσεις απελπισίας των γονέων μεταδίδουν ένα συναίσθημα ανικανότητας στο παιδί, ότι δεν τα κατάφερε να ικανοποιήσει τις προσδοκίες των γονέων του, να γίνει αυτό που θέλουν εκείνοι, ότι εκείνο είναι

υπεύθυνο για τη δυστυχία τους, ότι το οικοδόμημα της οικογένειας καταρρέει λες κι ήταν χτισμένο όλο επάνω του τόσο καιρό. Το βάρος αυτό είναι αφόρητο για το παιδί και υπάρχει ο κίνδυνος να το «συνθλίψει».

Αυτό που θα πρέπει να ειπωθεί είναι ότι το παιδί θα πρέπει να νιώθει **αποδεκτό από τους «σημαντικούς άλλους»**, όπως είναι και όχι όπως θα θέλανε να είναι. Η Μαθησιακή Δυσκολία δεν είναι ένα καρκίνωμα από το οποίο πρέπει οπωσδήποτε ν' απαλλαγεί για να είναι υγιές, είναι και εκείνο ένα κομμάτι τους που τους κάνει ιδιαίτερους.

Όλοι μπορούμε να θυμηθούμε πώς νιώθουμε όταν δεν μας αποδέχονται αλλά μας κρίνουν και μας αποδοκιμάζουν. Ασκούν πάνω μας τη χειρότερη μορφή ψυχολογικής βίας. Το πρόβλημα για το μέλλον ενός παιδιού δεν δημιουργείται από την ύπαρξη μιας Μαθησιακής Δυσκολίας αλλά από τα συναισθήματα μη αποδοχής και απόρριψης που συνεπάγεται η δυσκολία του να ανταποκριθεί στις μαθησιακές απαιτήσεις της ηλικίας του. Αναστέλλεται έτσι η εξέλιξη και η πρόοδος του (και αυτό ίσως να είναι και το λιγότερο), εδραιώνει μία αρνητική αυτοαντίληψη για την επάρκειά του ως μαθητής αλλά και γενικότερα ως προσωπικότητα, και φτάνει στο σημείο να μην πιστεύει ο ίδιος στον εαυτό του. Ποιος λοιπόν να πιστέψει σ' αυτόν!

Είναι πολύ βασικό να τονιστεί ότι πρέπει να αφήσουμε χώρο να εκφραστούν όλα τα συναισθήματα που βιώνουν οι μαθητές όταν μαθαίνουν ότι αντιμετωπίζουν μια Μ. Δ.

Είναι πολύ πιθανό να θέλουν να μοιραστούν με το γονέα τους και γιατί όχι, με τον προσφιλή εκπαιδευτικό τους τα συναισθήματα μειονεξίας που βίωναν στο παρελθόν, όταν δεν ήξεραν το γιατί.

Συναισθήματα που γίνονταν πιο έντονα καθώς συνέκριναν τον εαυτό τους με τους ικανούς συμμαθητές τους ή με τους άριστους μαθητές, τ' αδέρφια τους .

Εκτόνωση επιζητούν συναισθήματα ζήλιας, φόβου ότι θα χάσουν την αγάπη και την εκτίμηση των σημαντικών ενήλικων, θλίψη για το γεγονός ότι νιώθουν ανίκανοι, ανήμποροι ν' ανταποκριθούν σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα με συγκεκριμένες απαιτήσεις, θυμό προς το δάσκαλο, τους γονείς τους γιατί κανείς δεν τους καταλαβαίνει και το πιο οδυνηρό, θυμός που επιστρέφει εκδικητικά στον ίδιο τους τον εαυτό και γίνεται επικίνδυνος γι' αυτούς, βγάζοντάς τους εκτός συστήματος με αποτέλεσμα να θέλουν να εκδικηθούν οτιδήποτε θυμίζει «μια εξουσία που πληγώνει»....

Συναισθήματα όμως ανακινούνται και στους γονείς, όπως, ανικανότητας, θλίψης, θυμού που κι εκείνα επιζητούν την αποφόρτισή τους .

Χρειάζεται πολλές φορές να καθίσουν στο ίδιο τραπέζι με το παιδί τους και να μιλήσουν ανοιχτά δίνοντάς του τη διαβεβαίωση ότι τα αγαπούν και τα αποδέχονται και κυρίως ότι πιστεύουν πως θα τα καταφέρουν, να γίνουν μια ζεστή αγκαλιά για το παιδί τους. Φαντάζει σαν να βιώνουν ξανά τα παιδιά την ασφάλεια που ένιωθαν κατά την εμβρυική τους μορφή.

Να του γίνει σαφές ότι θα είναι δίπλα του, υποστηρικτές του και όχι το δεκανίκι του, που θα τον κάνει να νιώθει ανήμπορος. Θα πρέπει να γίνει ξεκάθαρο στο μυαλό και στην ψυχή των γονέων ότι το να έχεις μια Μ. Δ. δεν σημαίνει ότι δεν είσαι φυσιολογικός. Συχνά αυτή η έννοια στο μυαλό των γονέων παίρνει τερατώδεις

διαστάσεις... Μας ρωτάνε δηλαδή «το παιδί μου δεν είναι φυσιολογικό;!!!»

Είναι απαραίτητο να γίνει σαφές στους γονείς αλλά και στα παιδιά ότι υπάρχουν πολλά είδη νοημοσύνης και διαφορετικοί τρόποι και ρυθμοί μάθησης. Δυστυχώς, το σχολείο ασχολείται μόνο με γλωσσικές, λογικές, μαθηματικές έννοιες. Δραστηριότητες που καλλιεργούν την τέχνη, τη φαντασία, το χορό, την κίνηση, τις διαπροσωπικές σχέσεις, συχνά μένουν απέξω. Κι όμως αυτές είναι που μπορούν να οδηγήσουν ένα παιδί στην επιτυχία αλλά και την ευτυχία γιατί μέσα από αυτές θα ανακαλύψει και θα συνειδητοποιήσει τις δυνατότητες και ικανότητες που έχει και θα νιώσει χρήσιμος, σημαντικός.

Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι πρόθυμοι να μαθαίνουν πράγματα από τους γονείς. Από την άλλη πλευρά, οι γονείς, θα πρέπει να ακούνε προσεκτικά τι τους λέει ο δάσκαλος του παιδιού τους. Θα πρέπει εδώ να σημειώσουμε, ότι και οι εκπαιδευτικοί συχνά βρίσκονται σε δύσκολη θέση όταν πρέπει να μιλήσουν στο γονέα του παιδιού, προβληματίζονται και αγωνιούν και εκείνοι για την τύχη των μαθητών τους, καμιά φορά δέχονται άδικα και επίθεση από μαθητές και γονείς.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό και για τις δύο πλευρές να δημιουργήσουν σχέσεις με **όρια και σεβασμό** προς τον ίδιο τον εαυτό τους πρώτα και μετά προς τους άλλους. Να συνεργαστούν!!!

Οι εκπαιδευτικοί θα κερδίσουν την εμπιστοσύνη των γονέων, αφού θα νιώσουν ότι εκτιμάνε, αποδέχονται και νοιάζονται για το παιδί τους και ότι το μόνο που θέλουν πραγματικά, είναι να βοηθηθεί το παιδί και να του προσφερθεί η εξειδικευμένη βοήθεια που χρειάζεται.

Θα πρέπει να είναι έτοιμοι να ακούνε χωρίς να κρίνουν ή ενδόμυχα να κατηγορούν. Καμιά φορά έντονα και αντιφατικά συναισθήματα των γονέων, τύψεις, ενοχές, εκφράζονται με θυμό προς τον εκπαιδευτικό. Δε τους ανήκουν, απλά κατανοήσουν και να μην μπουν στο παιχνίδι της σύγκρουσης μαζί τους. Ιδιαίτερα οι εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης γίνονται συχνά αποδέκτες του θυμού και της απόγνωσης ότι κανείς δεν μίλησε νωρίτερα στους γονείς για το πρόβλημα του παιδιού τους και πως κάτι καταλάβαιναν οι ίδιοι αλλά δεν ήξεραν τι συμβαίνει (χιλιάδες τύψεις που δεν απευθύνθηκαν νωρίτερα σε ειδικό). **Χαμένα χρόνια και παρεξηγήσεις που συχνά χάλασαν σχέσεις ζωτικής σημασίας.**

Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να καλέσουν τους γονείς να μιλήσουν ανοιχτά και με ειλικρίνεια στο παιδί τους λαμβάνοντας υπόψη πάντα την προσωπικότητα του, την ηλικία του και τις ιδιαιτερότητές του.

Η κάθε περίπτωση θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μοναδική, ιδιαίτερη, ξεχωριστή. Έτσι αποφασίζουμε το ποιος είναι καταλληλότερος να μιλήσει στο παιδί για την παραπομπή του στο ΚΕ.Δ.Δ.Υ. ή σε Τμήμα Ένταξης.

Εκπαιδευτικός, γονέας και οι δυο μαζί !!

Έτσι μόνο ο μαθητής θα τους νιώσει συμμάχους και αρωγούς στην προσπάθειά του να επιτύχει και να ευτυχήσει στη ζωή του. Όταν κοιτάζοντας στα μάτια τους θα βλέπει την εμπιστοσύνη και την εκτίμησή τους....

Όταν έρθουμε συναισθηματικά στο σημείο να θυμώσουμε η αμυγδαλή του εγκεφάλου (το συναισθηματικό κέντρο του μυαλού) δραστηριοποιείται απελευθερώνοντας neurotransmitters και ορμόνες του στρες στο σώμα και το μυαλό. Αυτές οι ουσίες ερεθίζουν το νευρικό μας σύστημα και δημιουργούν μία έκρηξη ενέργειας που την αντιλαμβανόμαστε από την αύξηση των παλμών της καρδιάς ή της αναπνοής κλπ. Ίσως να μην το ξέρουμε αλλά προετοιμαζόμαστε να δώσουμε μία μάχη μέχρι τέλους ή να το βάλουμε στα πόδια.

Η αμυγδαλή ενεργεί τόσο γρήγορα στην απειλή που πολύ συχνά ενεργούμε με θυμό πριν η prefrontal cortex (η περιοχή εκείνη του εγκεφάλου που παίρνει τις αποφάσεις) καν το αντιληφθεί.

Με άλλα λόγια, το σώμα μας ανταποκρίνεται στην έκχυση αδρεναλίνης και άλλων ορμονών του στρες πριν το σκεπτόμενο μέρος του μυαλού ας έχει την ευκαιρία να αποφασίσει τι πρέπει να κάνει.

Αυτή η έκρηξη του νευρικού μας συστήματος μπορεί να διαρκέσει για ώρες ή μέρες. Και παρόλο που παίρνει λίγο χρόνο για να ηρεμήσουμε ωστόσο οι ορμόνες του στρες δεν έχουν έρθει σε κανονικά επίπεδα ακόμη. Έτσι είναι πολύ πιθανό σε άμεσο χρονικό διάστημα να θυμώσουμε ξανά.

Μπορείς όμως, να ελέγξεις τις αντιδράσεις του εγκεφάλου σου μέσα από νέες συμπεριφορές. Μπορείς να εκπαιδεύσεις τον εγκέφαλό σου να αγνοεί το μήνυμα 'πάλεψε ή βάλτο στα πόδια' που σε οδηγεί σε θυμώδη αντίδραση και επίσης,

μπορείς να εκπαιδεύσεις τον εαυτό σου να χρησιμοποιεί τη κρίση σου όταν θυμώνεις.